

Думайте самі, вирішуйте самі...

У журналі «Податкове планування» №10/2005 була опублікована стаття Володимира Кравчука «Статутний капітал юридичної особи». Стаття носить, як мені здалося, полемічний характер, і призначена більше для теоретиків, ніж для практиків. Однак серед численних читачів журналу, мабуть, є й такі, кому важливі практичні знання й поради. Тому мені б хотілося звернути увагу на нюанси, які не можна не враховувати.

Марина Семенова,
юридична фірма «Семенова та партнери», Сімферополь

Стаття Володимира Кравчука починається з коментарю ч. 3 ст. 13 Закону «Прогосподарські товариства». Вона забороняє використання для формування статутного фонду бюджетних коштів, коштів, отриманих у кредит та під заставу.

Автор статті вважає, що на зазначену заборону можна не звертати уваги, тому що, по-перше, цю заборону легко обійти, а по-друге, немає санкцій за її порушення.

Така позиція мені здається дещо легковажною.

Чинне законодавство України містить багато норм, за порушення яких не передбачені санкції.

Однак порушення може призвести до прикрих наслідків у майбутньому.

Відсутність штрафних санкцій ще не означає відсутність негативних наслідків.

Ми не йдемо на заборонений сигнал світлофора не тому, що за це передбачені санкції, а тому, що не хочемо потрапити під авто.

Одним з основних принципів цивільного законодавства є положення, яким дозволено все, що не заборонено.

Такий підхід до застосування чинного законодавства дає набагато кращі практичні результати, ніж життя за принципом: роби все, за що немає санкцій.

На прикладі зі статутним фондом господарського товариства спробую показати, чому не слід робити те, що законом заборонено.

Пунктом 1 ч. 1 ст. 115 Цивільного кодексу передбачено, що господарське товариство є **власником** майна, переданого йому учасниками товариства у власність як внесок до статутного капіталу.

Щоб новостворювана юридична особа стала власником майна, вона повинна прийняти як внесок тільки те, що є власністю учасника, який формує статутний фонд.

Чи можуть бути власністю учасника юридичної особи кошти, отримані ним під заставу? Закон говорить про те, що **заставотримач не може передати** як внесок до статутного фонду предмет застави. Така заборона пояснюється просто: він не є власником предмета застави. Для нього предмет застави тільки джерело, за рахунок якого він зможе задовольнити свої вимоги. У разі невиконання боржником вимоги, забезпеченої заставою, заставотримач за певних обставин може стати власником цього предмета. Але тоді це вже буде його власність, а не предмет, отриманий у заставу.

Це стосується й кредитних коштів. Навряд чи знайдеться фінансова установа, яка дасть кредит для формування статутного фонду. А якщо кредит має певне призначення, то інше використання кредитних коштів буде розглядатися як нецільове. Нецільове використання кредиту може стати підставою для дострокового припинення кредитного договору.

Припустимо, що у того, хто використав для формування свого вкладу до статутного фонду кредит, немає інших коштів для погашення кредиту, крім частки в статутному фонді господарського товариства (ТзОВ). Тоді в порядку ст. 149 ЦК України на майно такого ТзОВ може бути звернене стягнення.

Бюджетні кошти також не призначені для формування статутного фонду юридичної особи. Більше того, використання бюджетних коштів всупереч цільовому призначенню може становити склад злочину, передбаченого ст. 210 Кримінального кодексу України – «Порушення законодавства про бюджетну систему України».

Уявімо, що до статутного фонду юридичної особи потрапили кошти, зазначені в ч. 3 ст. 13 Закону «Про господарські товариства».

Ці кошти, отримані без достатніх підстав (тим більше, з явним порушенням закону), у податковому й бухгалтерському обліку, проте, відображаються як власні, хоча такими не є. У зв'язку з цим можуть виникнути проблеми, пов'язані з податковими зобов'язаннями (наприклад, якщо юридична особа провадила амортизаційні нарахування на основні фонди, що дісталися їй як внесок учасника, або одержала дохід від використання в господарській діяльності такого майна).

Крім того, статутний фонд, який утворився за рахунок коштів, зазначених у ч. 3 ст. 13, може бути визнаний несформованим, а юридична особа, у якої формування статутного фонду є обов'язковою умовою, – нествореною.

Думаю, що є підстави побоюватися й того, що рано чи пізно або контролюючі органи, або «доброзичливці» зовнішні чи внутрішні порушать питання про визнання недійсними установчих документів цієї юридичної особи.

Тож чи варто ігнорувати вимоги Закону?

Сподіваюся, що читачі журналу будуть обережні в прийнятті рішень. Особливо при податковому плануванні.